

СИЛАБУС курсу «Конституційні основи соматичних прав та свобод людини» 2020-2021 навчального року	
Назва курсу	Конституційні основи соматичних прав та свобод людини
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра конституційного права та порівняльного правознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність 081 Право Галузь знань 08 Право
Форма навчання	Денна, вечірня, заочна
Викладачі курсу	Белов Дмитро Миколайович доктор юридичних наук, професор Громовчук Мирослава Володимирівна кандидат юридичних наук, доцент
Посилання на робочу програму	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/25217
Коротка анотація курсу	Курс «Конституційні основи соматичних прав та свобод людини і» є вибірковою дисципліною для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, яка викладається в 1 та 2 семестрах в обсязі шістьох кредитів ECTS. Обсяг курсу становить 180 годин, з них лекційних – 42 години, семінарських – 30 годин та 108 годин самостійної роботи.
Мета та завдання курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційні основи соматичних прав та свобод людини» є опанування здобувачами комплексу цілісних фахових знань щодо теоретичних та практичних аспектів прав людини, створення необхідних передумов для вивчення та дослідження теорії та практики соматичних прав людини, на основі конкретно-предметного матеріалу сприяння виробленню навиків аналітичного мислення у аспірантів з метою підвищення правової обізнаності та практичної підготовки аспірантів при дослідженні проблемних питань чинного законодавства та практики його застосування, а також пошуку оптимальних шляхів їх вирішення.

**Очікувані
результати
навчання**

Відповідно до освітньо-наукової програми «Право» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти вивчення навчальної дисципліни «Конституційні основи соматичних прав та свобод людини» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

- здатність застосовувати чинне конституційне законодавство під час вирішення практичних завдань щодо реалізації та захисту соматичних прав і свобод людини, виходячи також і з його сучасного теоретичного обґрунтування: розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинної нормативно-правової бази через призму ефективності та актуальності діючих нормативно-правових актів, за допомогою методів системного аналізу та системної методології (відповідно до офіційно-ділового стилю документів та стандартів техніки юридичного письма);
- здійснювати експертизу та тлумачення законодавчих текстів, судових рішень та нормативно-правових актів, які регулюють питання соматичних прав і свобод людини; формулювати та обґрунтовувати юридичні висновки, пропозиції та рекомендації з проблематики правового статусу людини та громадянина;
- вміння формулювати наукову проблему та робочі гіпотези, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань у сфері реалізації та захисту соматичних прав і свобод людини; робити аналітичні прогнози в аспекті розвитку конституційного законодавства України та зарубіжних держав;
- вміння вести діалог та аргументувати власну позицію на предмет актуальних питань реалізації та захисту соматичних прав і свобод людини під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу в судах та інших органах;
- вміння вільно та швидко орієнтуватися у розгалуженій системі джерел конституційного права України;
- вміння самостійно організувати та проводити комплексні дослідження у галузі реалізації та захисту соматичних прав і свобод людини, а також використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при проведенні наукових досліджень з даної проблематики;
- вміння взаємодіяти з науковою спільнотою та громадськістю з питань теоретико-методологічних засад та конституційно-правового забезпечення реалізації та захисту соматичних прав і свобод людини в Україні та зарубіжних країнах.

Ключові слова	Соматичні права, захист прав та свобод людини, механізм забезпечення прав та свобод особи, міжнародні стандарти захисту прав осіб.
Теми курсу	<p>Тема 1. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Передумови створення європейської системи захисту соматичних прав людини;</p> <p>Тема 2. Основні соматичні права і свободи людини, що захищаються в рамках Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;</p> <p>Тема 3. Структура та процедури Європейського суду з прав людини;</p> <p>Тема 4. Система нового контрольного механізму Європейської конвенції;</p> <p>Тема 5. Провадження в Європейському суді з прав людини та особливості тлумачення ним конвенції про захист соматичних прав людини і основоположних свобод;</p> <p>Тема 6. Право, яке застосовує Європейський суд з прав людини;</p> <p>Тема 7. Забезпечення Радою Європи єдності в застосуванні та тлумаченні Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в її державах-учасниках;</p> <p>Тема 8. Імплементация тлумачень Конвенції Європейським судом з прав людини в державах-учасниках та її види;</p> <p>Тема 9. Проблема застосування судами України рішень ЄСПЛ щодо України та інших держав-учасниць;</p> <p>Тема 10. Соматичні права, пов'язані з особистою недоторканістю людини;</p> <p>Тема 11. Поняття катування, поняття нелюдського або такого, що принижує гідність людини, поводження чи покарання;</p> <p>Тема 12. Право на свободу та особисту недоторканість;</p> <p>Тема 13. Право на справедливий судовий розгляд;</p> <p>Тема 14. Право на повагу до приватного та сімейного життя;</p> <p>Тема 15. Повага до житла;</p> <p>Тема 16. Свобода думки, совісті і віросповідання;</p> <p>Тема 17. Право одержувати та передавати інформацію;</p> <p>Тема 18. Погляди, що висловлюються під час проведення зібрань;</p> <p>Тема 19. Права вразливих верств населення;</p> <p>Тема 20. Гендерні права.</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік, іспит

Навчальні методики	Лекції, презентації, обговорення актуальних питань, наукові дискусії за результатами представленого есе.
Оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за роботу на семінарських заняттях: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40; • захист підготовленого есе перед аудиторією: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 20. <p>Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюється за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати правову інформацію, що стосується органів публічної адміністрації, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації та вільно їх висловлювати. - оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки. - оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, що стосується органів публічної інформації, може продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації та застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою; - оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає

	<p>помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення.</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. - оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань. - оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення на аналізу інформації, не може продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації.
<p>Орієнтовні питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рада Європи: цілі та завдання організації; 2. Історія розробки і укладення Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ). Судовий контроль за дотриманням конвенційних положень і право індивідуальних петицій; 3. Принципи, на яких ґрунтується та які захищає ЄКПЛ. Загальна характеристика Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; 4. Особисті (громадянські) права і свободи; 5. Політичні права і свободи; 6. Особливості захисту прав вразливих верств населення; 7. Європейська комісія, Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) та Комітет міністрів: структура, порядок формування та функціональне призначення; 8. Структура і повноваження Європейського суду з прав людини. Правовий статус суддів; 9. Представництво в Європейському суді з прав людини: представництво заявників і договірних сторін; урядові агенти; 10. Юрисдикція Європейського суду з прав людини; 11. Порядок провадження в Європейському суді з прав людини; 12. Порушення справи в суді: право звернення до суду, суб'єкти звернення, вимоги, що висуваються до змісту скарги; 13. Розгляд справи в суді: судді-доповідачі, рішення прийняття позову до розгляду, слухання; 14. Акти ЄСПЛ: види, зміст, юридична сила і тлумачення; 15. Дружнє врегулювання. “Невідкладний” розгляд заяви згідно з Правилами процедури Європейського суду з прав людини; 16. Особливості офіційного тлумачення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

17. Принципи тлумачення Конвенції Європейським судом з прав людини;
18. Загальновизнані принципи і норми європейського права як складова частина правової системи України;
19. Норми Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як частина національного законодавства України;
20. Види та способи національної імплементації в Україні Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;
21. Право на життя. Зміст права на життя, його суб'єкт. Обмеження права на життя;
22. Права ув'язнених;
23. Дискримінація. Захист від дискримінації осіб, хворих на тяжкі та невиліковні хвороби;
24. Екстрадиція та вислання;
25. Позитивні та негативні обов'язки держав щодо забезпечення права на свободу та особисту недоторканість;
26. Право на справедливий судовий розгляд Зміст цього права;
27. Поняття розумного строку в цивільному та кримінальному процесі;
28. Свобода віросповідання;
29. Право на повагу до приватного та сімейного життя. Зміст права на приватне життя;
30. Повага до таємниці кореспонденції;
31. Зміст термінів "сім'я", "право на шлюб", "рівноправність кожного з подружжя";
32. Журналістські розслідування та статус джерел журналістської інформації;
33. Свобода вираження поглядів та державна таємниця;
34. Право на свободу мирних зібрань;
35. Поняття вразливих верств населення;
36. Конкуренція права на життя та заборони нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження щодо хворих на СНІД чи ВІЛ-інфікованих осіб;
37. Права сексуальних меншин в практиці Європейського суду з прав людини;
38. Біженці і мігранти та їх захист у рішеннях Європейського суду з прав людини.

**Література для
вивчення
дисципліни**

1. Азаров А.Я., Боготина Т. В. Права человека. М., 1995.
2. Антонов В.В. Младшим школьникам о Всеобщей декларации прав человека. М., 1998г.
3. Антонович М.М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини. К., 2000.
4. Антонович М.М. Імплементация норм міжнародного права щодо прав людини у правове регулювання в Україні: Курс лекцій. Ів.-Франківськ, 1996.
5. Белов Д.М., Громовчук М.В. Норма конституційного права та правовий статус людини і громадянина в конституційному праві України: деякі питання співвідношення. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 5. С. 67-70.
6. Булгакова А. В. Изучение Декларации прав ребенка и о Конвенции о правах ребенка. Харьков., 2000.
7. Громовчук М.В. Репродуктивні права людини: проблемні аспекти Порівняльноаналітичне право. 2018. № 1. С.38-41.
8. Громовчук М.В. Система захисту прав і свобод людини і громадянина: доктринальні засади. Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». 2017. Випуск 42. С.27–31.
9. Громовчук М.В., Рогач І. Право людини на життя: питання доктринального тлумачення. Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». 2017. Випуск 44. Том 1. С.40-42.
10. Громовчук М.В. Конституційна система захисту прав і свобод людини та громадянина: питання теорії. Конституційно-правові академічні студії. 2017. С.18-26.
11. Громовчук М.В. Евтаназія в Нідерландах: право на гідну смерть чи вбивство з милосердя? Забезпечення прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 12 квітня 2019р. м. Ужгород. С. 59-
12. Громовчук М.В. До визначення понять «біоетика», «біоправо», «біоюриспруденція».
13. Громовчук М.В. Евтаназія в зарубіжних країнах: окремі питання конституційноправового закріплення. Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин: питання взаємодії Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 квітня 2017 року, м. Ужгород). С.15-21.
14. Коментар до Конституції України. 2-е видання. К. Інститут законодавства ВРУ. 1998.
15. Конституційне право України / під ред Погорілка В. Ф. К., 1999.
16. Мюллерсон Р.А. Права человека: идеи, норма, реальность. М., 1991.
17. Никитин А.Ф. Педагогика прав человека. М., 1993 р.
18. Никитин А.Ф., Суворов Н. Г. Школьникам о праве. М., 1995.
19. Права человека: методические рекомендации / под ред. Г. А. Гручиновой. К., 1998.
20. Права людини / під ред Буроменського. М. К., 1997.
21. Права человека: учебник для вузов / под ред. Е. А. Лукашева. М., 1999.
22. Смагина Л. И. Сто уроков по правам ребенка. Минск, 1998.
23. Шнекендорф З. К. Путеводитель по конвенции о правах ребенка. М., 1998.
24. Хачатурян А. Г. Унификация коллизионных норм в международном частном праве. К., 1993.
25. Антонович М.М. Співвідношення міжнародних та внутрішньодержавних механізмівзабезпечення прав людини. Наукові записки. НаУКМА. Том 10. К., 2000.

**Література для
вивчення
дисципліни**

26. Буткевич В.Г. Права людини в Україні з погляду творення нової правової бази. Політична думка. 1993. №1.
27. Європейський вибір України. Голос України. 23 листопада 1999 р. № 217.
28. Ісакович С. Механізм діяльності ООН щодо захисту прав людини. Український часопис прав людини. 1994. №1.
29. Раданович Н. Міжнародно-судові засоби імплементації Європейської Конвенції про захист прав людини і основних свобод. Право України. 1999. №15.
30. Україна і права людини. Голос України. 10 грудня 1994 р. №235.
31. Цись Н.І. Імплементація норм міжнародного права у національне кримінальне законодавство України. Автореферат. К., 1994.
32. Шмельова Г. Юридичний механізм забезпечення прав людини (загальнотеоретична характеристика). Право України. 1994. №10.
33. Antonowuch M. M. Legal aspects of human rights of Ukraine. The Ukrainian Quarterly. 1996. V. LII.
34. Gromovchukova M.V. Sloboda svedomia a vierovyznania: teoretické a praktické aspekty. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie “Právna veda a prax v treťom tisícročí” (Bratislava, 27. – 28. február 2015). S. 36-38.
35. M. Hromovchuk. Human Rights for Life. The Experience of Ukraine. Journal of Legal Studies “Vasile Goldiș”, 2018. Volume 22: Issue 36. S. 41-48